

χίλιοι

χίλιοι, -ιες, -ια, αριθμητ. απόλ. [<αρχ. χίλιοι, χίλια], χίλιοι. (Ακολουθούν 45 φρ.)·

- άλλαξε χίλια χρώματα, βλ. λ. [χρώμα](#)·
- άμα θέλω να σε βρίσω, χίλιες αφορμές σου βρίσκω, βλ. λ. [αφορμή](#)·
- ανεβάζω χίλιους σφυγμούς, βλ. λ. [σφυγμός](#)·
- απ' το χίλια εννιακόσια τόσο, λέγεται για κάτι που υπάρχει ή που έγινε από παλιά: «η φιλία μας ξεκινάει απ' το χίλια εννιακόσια τόσο || έχει ένα σαραβαλάκι απ' το χίλια εννιακόσια τόσο»·
- άπαστα πουλιά, χίλια στον παρά, πουλί·
- αφέντης ένας και πολύς, και χίλιοι φίλοι, λίγοι, βλ. λ. [φίλος](#)·
- βάζω χίλια δυο με το μυαλό μου, βλ. λ. [μυαλό](#)·
- δε θα γίνω (και) χίλια κομμάτια! βλ. λ. [κομμάτι](#)·
- ενός λεπτού δουλειά, χίλια χρόνια ανεμελιά, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- έφυγε με χίλια, έφυγε αστραπαία: «μόλις έμαθε πως χτύπησε η μάνα του, έφυγε με χίλια για το σπίτι»·
- ... κι ας ψοφήσουν χίλι' αρνιά, βλ. λ. αρνί·
- λένε χίλια δυο πίσω του, βλ. λ. [πίσω](#)·
- μ' έκανε χίλια κομμάτια ή μ' έχει κάνει χίλια κομμάτια, βλ. λ. κομμάτι·
- με (τα) χίλια βάσανα, βλ. λ. βάσανο·
- με (τα) χίλια ζόρια, βλ. λ. ζόρι·
- με (τα) χίλια παρακάλια, βλ. λ. παρακάλι(ο)·
- μια στις χίλιες, σε πάρα πολύ αραιά χρονικά διαστήματα: «απ' αυτό το μπαράκι περνάει μια στις χίλιες»·
- μια φορά στα χίλια χρόνια, βλ. λ. [χρόνος](#)·
- να ζήσεις χίλια χρόνια, βλ. λ. [χρόνος](#)·
- πάει με χίλια, (για πρόσωπα ή τροχοφόρα) αναπτύσσει υπερβολική ταχύτητα: «όταν τον κυνηγάνε, πάει με χίλια || αγόρασα ένα αυτοκίνητο που πάει με χίλια»·
- περάσαμε χίλιες και μία νύχτες, βλ. λ. [νύχτα](#)·
- Σαββάτο να 'ναι μάστορα (κι) ας είν' και χίλιες ώρες, βλ. λ. [Σάββατο](#)·
- σαν δε θέλω, γριά, να σε φιλήσω, χίλιες αφορμές σου βρίσκω, βλ. λ. [γριά](#)·
- σαν και σένα, βρε κασίδη, χίλιους έχουμε στο ξίδι, βλ. λ. [κασίδης](#)·

- σας ζητώ χίλια συγνώμη ή χίλια συγνώμη, βλ. λ. [συγνώμη](#).
- το φίδι που δε βλάπτει, να ζήσει χίλια χρόνια, βλ. λ. [φίδι](#).
- τον πάω με χίλια, (στη νεοαργκό) τον συμπαθώ απεριόριστα και για το λόγο αυτό επιδιώκω την παρέα του, τη συντροφιά του: «επειδή είναι πολύ ιν, τον πάω με χίλια». (Τραγούδι: *σ' αγαπώ και σε πάω με χίλια σου 'χω ζήλια*). βλ. και φρ. *τον πήγε με χίλια*.
- τον πήγε με χίλια, τον μετέφερε με το όχημά του αναπτύσσοντας υπερβολική ταχύτητα: «επειδή φοβόταν πως δε θα προλάβαινε τ' αεροπλάνο, τον πήρε ο τάδε με τ' αμάξι του και τον πήγε με χίλια στ' αεροδρόμιο». βλ. και φρ. *τον πάω με χίλια*.
- τρέχει με χίλια, βλ. συνηθέστ. *πάει με χίλια*.
- φέρνει από χίλιες βρύσες νερό, βλ. λ. [βρύση](#).
- χείλι με χείλι το μαθαίνουν χίλιοι, βλ. λ. [χείλι](#).
- χίλια δυο, πάρα πολλά και διάφορα: «το τάδε σούπερ μάρκετ έχει χίλια δυο αγαθά || έχει χίλια δυο κουσούρια». (Λαϊκό τραγούδι: *μη μου πεις, μη μου πεις πως τελειώσαν όσα δώσαν πνοή στη ζωή μου. Χίλιοι δυο, χίλια δυο με προδώσαν και φοβάμαι και τρέμ' η ψυχή μου // το ξέρω ζήτησες δουλειά, σε χίλια δυο αφεντικά*).
- χίλια και χίλια πόσα κάνουν; ή χίλια και χίλια πόσο κάνουν; λογοπαίγνιο υπό τύπο αινίγματος, ανάμεσα στο αριθμητικό χίλια και στο ομόηχο πλ. χείλια, του ουσ. χείλι. Η ζητούμενη απάντηση είναι *ένα φιλί*.
- χίλια τα εκατό ή χίλια τοις εκατό, βλ. λ. [εκατό](#).
- χίλια χέρια ευλογημένα, πολλά στόματα καταραμένα, βλ. λ. [χέρι](#).
- χίλιες ξυλιές σε ξένο κώλο δεν πονάνε, βλ. λ. [ξυλιά](#).
- χίλιες ξυλιές σε ξένο κώλο πόσες παράδες κάνουν; βλ. λ. [ξυλιά](#).
- χίλιες φορές, βλ. λ. *φορά*.
- χίλιες φορές χαλάλι, βλ. λ. [χαλάλι](#).
- χίλιοι δυο, πάρα πολλοί και διάφοροι: «μόλις μαθεύτηκε πως η είσοδος ήταν δωρεάν, μαζεύτηκαν χίλιοι δυο που ήθελαν να μπουν μέσα». (Λαϊκό τραγούδι: *δεν έχει χίλιους δυο καημούς, δεν τονε δέρν' ο πόνος, κι αν είναι πλούσιος ή φτωχός αυτός το ξέρει μόνος*).
- χίλιοι καλοί χωράνε, φιλοφρονητική έκφραση σε κάποιον που μας ρωτάει, αν υπάρχει χώρος ή θέση για να μπει κάπου, ή να συμμετάσχει κι αυτός σε κάτι που προγραμματίζεται από κάποιους.
- χίλια μύρια, πάρα πολλά, πολυάριθμα: «πέρασε χίλια μύρια βάσανα, μέχρι να σπουδάσει τα παιδιά του». (Λαϊκό τραγούδι: *χίλια μύρια κύματα μακριά το Αίβαλί*).
- χίλιοι μύριοι, πάρα πολλοί, πολυάριθμοι: «με την οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, χίλιοι μύριοι έμειναν χωρίς δουλειά». (Αίνιγμα: *χίλιοι μύριοι καλογέροι σ' ένα ράσο τυλιγμένοι*), το ρόδι.
- χίλιοι νεκροί καθόντανε στ' αρρώστου το κρεβάτι, βλ. λ. [νεκρός](#).
- χίλιοι φίλοι τίποτα, όταν εχθρός είναι ένας, βλ. λ. [εχθρός](#).